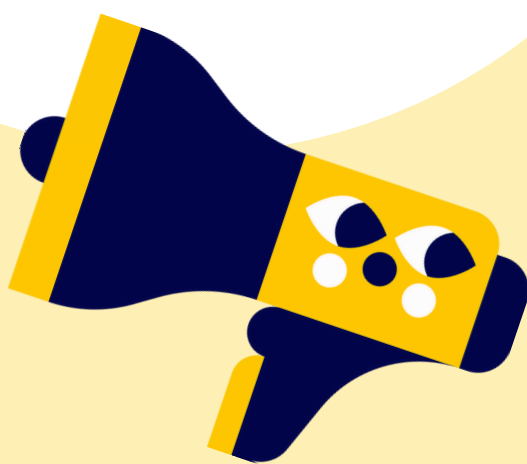
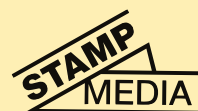

opinie dossier

Taal en beeld in de media

**Lesvoorbereiding
voor leerkrachten**

Lesvoorbereiding

Deel 1

Duur

5 minuten

Aanpak

Introduceren van de les en het thema **Woorden en Beelden in de media – Klassikaal**

Introduceer het thema: woorden en beelden in de media

De basisafspraken:

- Niets is verkeerd of fout.
- Alle ideeën zijn welkom.
- We luisteren altijd naar elkaar.
- Durf ruimte in te nemen.

“Nieuws speelt een grote rol in hoe we de wereld om ons heen begrijpen. De manier waarop een verhaal wordt verteld, bepaalt vaak hoe we het **interpreteren**. Ook jouw eigen ideologie, waarden en overtuigingen bepalen ook hoe je nieuws interpreteert. Dankzij **nieuws en media** krijgen we informatie over plekken in de stad, in het land, in de wereld waar we zelf niet aanwezig zijn. We kunnen niet altijd alles met onze eigen ogen zien en waarnemen. Via nieuws en media komen we toch **dingen te weten** over die plekken.

Daarnaast is nieuws **altijd een vereenvoudiging van de werkelijkheid**. Nieuws vertelt altijd maar een bepaald aspect van het hele verhaal. **Framing** is dus niet perse iets negatief. Alles is op een manier “geframed”, want in een nieuwsverhaal kan je nooit de hele geschiedenis of ieders perspectief belichten.

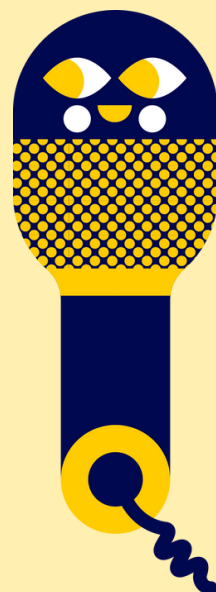
In deze les **onderzoeken** we hoe taal en beeldkeuzes binnen de media kunnen bijdragen aan een bepaalde perceptie van nieuws. We **analyseren** hoe **verschillende nieuwsbronnen** hetzelfde onderwerp op uiteenlopende manieren kunnen brengen en welke (beeld)taal journalisten gebruiken om hun boodschap over te brengen.”

Klassikale vraag: "Welke recente nieuwsberichten hebben indruk op je gemaakt en waarom?"

Bespreek wat hen is bijgebleven: de inhoud, de toon, of de beelden?

Doel

De leerlingen zijn bekend met het thema en het doel van de les.

Duur	Aanpak	Doel
10 minuten	Jij en jouw nieuws: basisprincipes - Klassikaal	De leerlingen maken kennis met de basisprincipes van de journalistieke deontologie. De leerlingen reflecteren op hun eigen nieuwsconsumptie.
	Leg uit: wat is nieuws? Nieuws is informatie over gebeurtenissen, ontwikkelingen of feiten die van maatschappelijk belang zijn en bijdragen aan het informeren van het publiek. “Het recht op informatie en vrije meningsuiting is een fundamenteel mensenrecht en een essentiële voorwaarde voor een democratische samenleving” Bron: code van de Raad van de journalistiek Leg uit: wat is een journalist? Volgens de officiële Belgische deontologische code, opgesteld door de Raad voor de Journalistiek, is een journalist iemand die het publiek informeert over zaken van maatschappelijk belang. Dit recht en deze plicht vormen de kern van de journalistieke vrijheid en verantwoordelijkheid. Een journalist streeft ernaar om waarheidsgetrouw te berichten, onafhankelijk informatie te verzamelen en te verstrekken, eerlijk op te treden en respect te tonen voor het privéleven en de menselijke waardigheid. Bekijk de video van StampMedia – Scrollen, zappen, swipen: zo volgen jongeren het nieuws. Zie bijlage 1. Bespreek klassikaal: • Wat is het onderscheid tussen nieuws en informatie? • Wordt nieuws altijd pas nieuws als het door een journalist gemaakt wordt? • Kan je ook nieuws zien op sociale media dat niet door journalisten of nieuwsredacties is gemaakt? Bespreek een deel van de vragen die beantwoord zijn in de video: • Welke nieuwskanalen ken je? • Waar haal jij meestal je nieuws vandaan? • Welke nieuwsbeelden zijn je het meest bijgebleven de laatste tijd? Waarom?	

Duur**Aanpak****Doel**

- Wat voor taal kom jij tegen in nieuwsberichten? (Bv. formeel, moeilijk, jongerentaal, agressief/actief, makkelijk, grappig, passief...)
- Heb je ooit een nieuwsbericht gezien dat overdreven of misleidend was? Waarover ging dat?
- Zie jij op sociale media vooral nieuws dat bij jouw mening past?

15 minuten

Taal maakt het verschil: media analyseren - groepjes van 2 à 3

Klassikale analyse van een actueel nieuwsitem uit verschillende bronnen: **zie bijlage 2**.

Je verdeelt de thema's onder de groepjes of elk groepje kiest zelf een onderwerp. Elk onderwerp bevat verschillende nieuwsbronnen, waarmee de leerlingen aan de slag gaan.

Leerlingen vergelijken hoe verschillende media over hetzelfde onderwerp nieuws brengen. Ze letten op de redactionele keuzes en op de woordkeuzes en beeldtaal.

Klassikale bespreking:

- Welke emotie roept elk bericht op?
- Hoe beïnvloeden bepaalde woorden de perceptie?
- Hoe wordt beeldgebruik of lay-out ingezet? En beïnvloedt dat hoe jij het artikel leest?
- Voor welk publiek is het artikel geschreven?
- Wie komt er aan het woord en wie niet? En vind je dit een goede keuze?
- Welke feiten worden benoemd, welke worden weggelaten? En vind je dit een goede keuze?
- Wat is het doel van elk artikel?
- Welk artikel is en/of voelt het meest betrouwbaar?

De leerlingen analyseren hoe verschillende bronnen framing toepassen en reflecteren op de impact ervan.

- Tip: bekijk uit het lespakket Feitencheckers de oefening in module 3: Hoe woorden beïnvloeden waarin meer uitleg en voorbeelden worden gegeven hoe er met taal wordt geframed.

Duur	Aanpak	Doel
15 minuten	Breaking News: jij bent de journalist - groepjes van 2 à 3 Pak bijlage 3 erbij. Geef telkens drie groepjes eenzelfde gebeurtenis. Hierover schrijven ze een kort fictief nieuwsbericht (max. 8 zinnen): • Eén groepje beschrijft een positieve invalshoek. • Eén groepje beschrijft een negatieve invalshoek. • Eén groepje beschrijft een neutrale invalshoek. De andere leerlingen doen hetzelfde met een andere gebeurtenis. Bespreking klassikaal: één feit, drie verhalen. Leerlingen lezen hun berichten voor. Bespreking: • Hoe verschilt de impact van de berichten? • Welke woordkeuzes maakten het verschil? • Welke emoties roepen de verschillende versies op? • Voor welke doelgroep is dit nieuws gemaakt (Demografische kenmerken: leeftijd, geslacht, locatie, opleidingsniveau) • Welk nieuwsbericht zou jij het liefst lezen?	De leerlingen onderzoeken hoe taal en toon in journalistiek de perceptie van nieuws beïnvloeden.
5 minuten	Reflecteren op jouw eigen feed - Klassikaal Bespreek met de klas: • Zou je meer of minder nieuws willen zien? • Zou jij ander nieuws willen zien? • Zou je anders om willen gaan met nieuws?	De leerlingen worden zich bewust van hun eigen nieuwsconsumptie en reflecteren kritisch op hun mediagebruik.

Optioneel: huiswerk: geef hen de opdracht mee om de komende dag in de gaten te houden hoeveel nieuws ze binnen krijgen en over welk thema. En welke woorden en beelden er worden gebruikt.

Lesvoorbereiding

Duur

Aanpak

5 minuten

Leerlingen reflecteren op de vorige les - Klassikaal

Bespreek met de leerlingen welke inzichten ze meenemen uit de vorige les:

- Wat hebben ze geleerd?
- Wat is hen het meeste bijgebleven?
- Hoeveel nieuws heb je gezien?
- Heb je sinds de vorige les iets anders gedaan bij het lezen van nieuws?
- Welke woorden en beelden waren er opvallend in het nieuws nu je daarop hebt gelet?

10 minuten

In beeld: diepgaand analyseren met Visual Thinking Strategies (VTS) - Klassikaal

Licht toe: “**Beelden activeren emoties** – soms bewust, soms onbewust. Denk aan woede, verdriet, bewondering, medelijden, hoop...”

“Beelden roepen herinneringen op – aan iets wat je zelf meemaakte of al eens zag. Voor iedereen zegt een beeld dus ook iets anders. **Beelden vormen meningen** – ze kunnen je wereldbeeld bevestigen of net uitdagen.”

“Een beeld is dus nooit ‘zomaar een afbeelding’. Het is een **vorm van communicatie**, met een eigen kracht en bedoeling. Daarom is het belangrijk dat we **leren kijken**: Wat zie ik? En wat doet dit met mij?”

Je gaat aan de slag met Visual Thinking Strategies (VTS)*.

*Visual Thinking Strategies (VTS) is een eenvoudig aan te leren gesprekstechniek die de kunstbeleving verdiept en inspeelt op taalcompetenties. Aan de hand van kunstwerken stimuleer je deelnemers om in woorden uit te drukken wat ze zien. Vaardigheden op gebied van verwoorden, luisteren en verbeelden komen zo allemaal aan bod.

Deel 2

Doel

De leerlingen reflecteren over de verworven kennis en meningen en passen deze toe in hun mediaconsumptie.

De leerlingen leren nauwkeurig en beschrijvend kijken naar beelden, verwoorden hun observaties en gevoelens.

De leerlingen luisteren naar hoe anderen tot een interpretatie komen.

De leerlingen ontdekken hoe beelden emoties en meningen beïnvloeden, en hoe deze hun interpretatie van nieuws en media mee bepalen

Duur**Aanpak****Doel**

Laat om de beurt de vijf beelden zien uit **bijlage 4**. Laat hen die 2 minuten bekijken. Laat hen dan brainstormen over wat het verhaal achter de foto's zou kunnen zijn, aan de hand van de Visual Thinking Strategy.

Stel telkens volgende vragen:

- Wat zie je?
- Wat gebeurt er?
- Waaraan zie je dat?
- Wat kunnen we nog meer ontdekken?

Laat leerlingen reageren, herhaal of parafraseer hun antwoorden (zonder te corrigeren). Bouw verder op elkaars observaties. Er zullen ongetwijfeld verschillende antwoorden aan bod komen. Er zijn geen slechte antwoorden. Iedereen mag vrijuit zeggen wat die vermoedt wat er gaande is.

Extra vragen:

- Wat roept het beeld op (emotie, herinnering, ongemak, nieuwsgierigheid...)?
- Waarom roept dit beeld iets op?
- Denk je dat de fotograaf/maker dat bewust zo heeft gecomponeerd?
- Kan je een beeld neutraal maken? Of is elk beeld al een vorm van 'framing'?

Meer info en bronnen:

- <https://www.oefenkansen.be/inspiratie/visual-thinking-strategies-in-fomu>

Tip: bekijk ook de rubriek "What's Going On in This Picture?". Dit maakt deel uit van het Learning Network van de krant en is ontworpen om kritisch denken, observatievaardigheden en beschrijvend schrijven bij studenten te stimuleren. Elke week wordt er een intrigerende foto zonder bijschrift of context gepubliceerd, en lezers worden uitgenodigd om te beschrijven wat ze zien, vragen te stellen en hypothesen te formuleren over wat er gebeurt.

Duur

10
minuten

Aanpak**Beelden zijn niet neutraal - Klassikaal**

Licht toe: beelden lijken op het eerste gezicht vaak objectiever dan woorden. “Een foto liegt niet”, wordt soms gezegd. Maar dat klopt niet helemaal.

Elk beeld is het resultaat van keuzes die worden gemaakt aan de hand van bijvoorbeeld:

- De beslissing wat er wel en niet wordt getoond.
- Vanuit welk perspectief het is genomen.
- De keuze in stijl: kleuren, compositie, licht, scherpte etc.

Die keuzes bepalen wat wij voelen, denken en onthouden.

Toon het eerste beeld van Prins William (waar hij een ogenschijnlijk obscuur gebaar maakt) en de foto van de (ogenschijnlijk) drukke persconferentie van Theresa May.

Vragen aan de klas:

- Wat zie je?
- Wat gebeurt er?
- Waaraan zie je dat?
- Wat roept dit beeld bij je op?

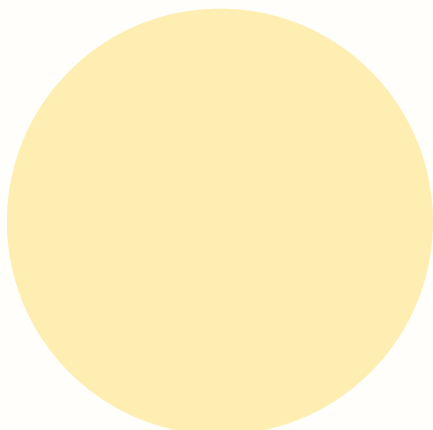
Toon vervolgens de foto's die het "volledige verhaal" vertellen.

Reflectie:

- Wat verandert er nu je het hele beeld ziet?
- Kan je nu zeggen dat het eerste beeld de waarheid was?

Doel

De leerling kan aan de hand van een beeld analyseren hoe visuele keuzes (zoals kadering, perspectief en stijl) de interpretatie van een situatie beïnvloeden, en kritisch reflecteren op de betrouwbaarheid en impact van beelden in nieuws en media.

Duur**Aanpak****Doel**

20
minuten

Maak je eigen beeld - Groepjes van 3
Opdracht:

De leerlingen kiezen een (actueel) thema dat hen raakt of interesseert. Met de middelen die ze hebben op school of in de klas, zetten ze hierrond iets in scène en brengen dit in beeld. Dat kan een foto, video, cartoon, tekening, meme, ... zijn.

Denk na over je beeld:

- Wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe?
- Welke emotie wil jij oproepen?
- Wat wil je dat de kijker denkt, voelt of leert?

Toon de gemaakte beelden aan de klas. Laat de klas reageren volgens de VTS methode. De leerlingen mogen vervolgens vertellen wat hun bedoeling was bij het maken van de beelden. Bespreek of dit overeenkomt met de bevindingen van de klas.

De leerlingen creëren zelf een beeld rond een maatschappelijk thema. Ze verwoorden welke boodschap of emotie ze willen overbrengen. De leerlingen reflecteren op hoe hun beeld geïnterpreteerd wordt door anderen.

Tip: Mediawijs - Lesfiche: welke emotie roept een meme op?

5 minuten

Reflectie en afsluiting – Klassikaal

Bespreek:

- Is nieuws consumeren belangrijk?
- Heeft het invloed op jou welke woorden en beelden er worden gebruikt in het nieuws?
- Hoe kunnen we bewuster omgaan met nieuws?

De leerlingen reflecteren op het belang van nieuws en de invloed van taal en beeld.

